

Koronakommisjonen

Kommisjonen er oppnevnt i statsråd 24. april 2020

Referat

Referat fra Koronakommisjonens intervju med stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen

Intervju av	Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen
Sted	Digitalt
Tid	27. januar 12-13
Intervjuere	Stener Kvinnsland, leder av Koronakommisjonen, og Toril Johansson
Kommisjonsmedlemmer til stede digitalt	
Ev intervjuobjektets bisittere	Stortingets direktør Marianne Andreassen
Referent	Siri Halvorsen, sekretariatsleder, Helena Eriksson og Marthe Skogland Wedøe, sekretariatet

1. Innledning av samtalen

Sekretariatsleder orienterte om hvem som er med under intervjuet, og henviste til invitasjonsbrevets redegjørelse om formaliteter knyttet til gjennomføringen av intervjuet. Sekretariatsleder orienterte også om at referatet og lydopptaket er interne dokumenter, som kommisjonen i utgangspunktet ikke ønsker å gi innsyn i så lenge kommisjonen arbeider. Det ble også opplyst om at stortingspresidenten vil få referatet forelagt til gjennomgang, når det er utarbeidet.

2. Sentrale spørsmål i dette intervjuet

Tema 1: Koronautvalget

Kvinnsland: Kan du si kort og overordnet om hva Koronautvalget var og i hvilken grad du deltok i de møtene?

Trøen: Det er en særskilt komité som er oppnevnt av Stortinget.

Kvinnsland: Ja, det er koronautvalget i Stortinget.

Trøen: Fordi Stortinget kan, ifølge forretningsordenen, sette ned særskilte komiteer. Stortinget nedsatte en særskilt komité som ble kalt koronakomiteen. Den bestod av alle de parlamentariske lederne og meg, og den ble ledet av meg. Det er en formell komité som følger forretningsordenen, slik alle andre komiteer på Stortinget gjør. Vi har i oversendelsen til dere, brukt et begrep om et utvalg som ble kalt koronautvalget, men som er noe helt annet. Det er viktig for meg å klargjøre om det er komitéarbeidet som dere spør om.

Halvorsen: Dette kunne vi presisert. Det er utvalget vi spør om og ikke komiteen – det uformelle utvalget.

Trøen: Koronautvalget hadde ingen formell funksjon slik som koronakomiteen hadde, og begrepet koronautvalget var noe som oppsto blant de parlamentariske lederne. I starten av mars var vi i en situasjon som var veldig uoversiktlig. I en sann situasjon, og kanskje særlig når man har en mindretallsregjering, så foregår det en del uformell kontakt mellom regjeringen og de parlamentariske lederne.

Da regjeringen arbeidet med en fullmaktslov, så ble de parlamentariske lederne, i hvert fall fra de største partiene slik jeg har forstått det, invitert til en samtale på statsministerens kontor. Dette var helgen før den loven ble lagt frem. Det var for å orientere, men også for å få innspill og lufte problemstillinger med det politiske miljøet på Stortinget. Da vi sto midt oppe i denne krisen med den uforutsigbare situasjonen som var etter 12. mars, nedsatte Stortinget en koronakomité for å behandle saker i Stortinget som handlet om korona. Det gjaldt ikke generelle koronasaker, men fullmaktsloven var et eksempel. Det ble etablert som et organ for alle de parlamentariske lederne, med meg som leder.

For de parlamentariske lederne var det et ønske om å bli holdt løpende orientert og å være i en dialog med regjeringen. Det var helt uformelt og derfor ble det heller ikke skrevet referat fra disse møtene. Det var åpent kjent at disse møtene fant sted, og det var praktiske årsaker til at det ble tilrettelagt for dette på Stortinget.

Koronakomiteen, den særskilte komiteen, bestemte seg tidlig for å møtes to ganger i uken. Vi visste ikke hva vi stod overfor, og i starten visste vi heller ikke hvor mange saker denne komiteen ville komme til å behandle. Det er Stortinget i plenum, som til enhver tid bestemmer hvilke saker som skal refereres til komiteene. I ettertid har vi sett at det ble koronaloven og forlengelsen av den som ble de to sakene denne komiteen behandlet og avgå innstilling på, mens alle de andre sakene relatert til koronahåndteringen ble håndtert av komiteene på Stortinget. Det var i stor grad behandling i finanskomiteen, men også i de andre komiteene. Men, helt i starten visste man ikke helt hvordan dette kom til å bli, for det var uoversiktlig. Da ble dette det uformelle treffpunktet, hvor de parlamentariske lederne kunne bli holdt orientert av regjeringen. Det ble praktisk håndtert slik at man gjorde det i forbindelse med et møte i koronakomiteen.

Kvinnsland: Så det foregikk på Stortinget, men du deltok ikke på disse uformelle koronautvalgsmøtene selv?

Trøen: Jo, det gjorde jeg. Jeg var på mange måter en tilrettelegger for de møtene. Jeg var leder av koronakomiteen, så jeg sørget for innkalling, med bistand fra Stortingets administrasjon. Det formelle var møtene i koronakomiteen, mens det mer uformelle utvalget var der jeg forankret forståelsen hos de parlamentariske lederne om at dette var et uformelt sted å møtes.

Det er åpenbart at når man står i en slik krisesituasjon, så er det behov for at det også skal være mulig for gruppelederne på Stortinget å kunne få informasjon. Både ved å gi uttrykk for sine syn og ved å stille spørsmål i en tidlig fase. Som stortingspresident og leder av presidentskapet, så har jeg jevnlig møter med de parlamentariske lederne. I disse uformelle møtene så handlet det blant annet om å diskutere hvordan Stortingets funksjon skulle ivaretas. Både for min del og for Stortingets direktør, som også var til stede ved enkelte anledninger, var det viktig å diskutere med gruppelederne hvordan vi skulle ivareta våre konstitusjonelle plikter.

Kvinnsland: Kan du si noe om hvem som deltok fra regjeringens side? Det kunne sikkert variere etter hva man skulle snakke om?

Trøen: Ja, det varierte, og jeg synes kanskje det blir mer riktig at det er regjeringen som uttaler seg om det. Det er fordi det var en kombinasjon – av at regjeringsmedlemmer spurte om muligheten for å møte de parlamentariske lederne, og at de parlamentariske lederne spurte om å få komme i dialog med regjeringsmedlemmer. Dette foregår også til vanlig. Et eksempel på dette var forrige mandag hvor helseministeren ønsket et møte med de parlamentariske lederne og de helsepolitiske talspersonene på Stortinget, sammen med Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet.

Kvinnsland: Du har allerede sagt noe om at det var et ønske fra begge sider, å utveksle synspunkter omkring en løpende problemstilling. Kan du utdype noe mer?

Trøen: Jeg vil ikke gå inn i det som ble diskutert på disse møtene. Det er fordi jeg var tydelig på at jeg skulle være en tilrettelegger i møtene, og ikke en aktiv deltaker når de parlamentariske lederne og regjeringen hadde behov for å utveksle synspunkter. Min rolle er å ivareta Stortingets oppgaver, og at Stortinget skal kunne være i funksjon. Jeg var derfor i større grad en tilrettelegger, og det ble det lagt vekt på fra min side og bekreftet fra de parlamentariske lederne underveis. Jeg tror at i den situasjonen vi var i da, med veldig stor usikkerhet, så opplevde jeg at den type kontakt bidrar til å bygge tillit. Behovet for å involvere Stortinget mer ble spesielt viktig i en krisehåndteringssituasjon, både fra Stortinget og regjeringens side.

Kvinnsland: Det vil vel være rimelig å anta at dette kanskje bærer preg av informasjon, og informasjon supplert med spørsmål. Vil du våge deg så langt som å si at det var konkrete drøftelser?

Trøen: Jeg vil nok si at det i stor grad var informasjon. Stortinget er ikke ferdig med å ta læring fra denne krisen, som vi fortsatt står i. Stortingets behov for informasjon vil til enhver tid ivaretas av det som foregår i Stortinget i plenum, og Stortinget informeres gjennom redegjørelser blant annet. Vi har sett en dreining på dette fra den tidlige krisefasen, hvor behovet for informasjonsutveksling var stort og ble løst på denne uformelle måten, til at man etterhvert har hatt flere redegjørelser på Stortinget etterfulgt av plenumsdebatt.

Kvinnsland: Vil du si at det som foregikk der kunne man i etterkant avlese som at opposisjonens synspunkter ble i noen grad tatt vare på?

Trøen: Jeg vil ikke være den som bekrefter eller avkrefter det. For meg var det viktig å tilrettelegge for noe som partigruppene opplevde som viktig for seg. En nytteverdi med dette har vært det at også de minste partiene kan delta. Man kan tenke seg at dersom regjeringen ønsker å diskutere, løfte eller informere, så kan man se for seg at det ville skje overfor de største partiene. Gjennom denne praktiske tilretteleggingen så tilfløt informasjonen alle partigruppene på Stortinget.

Kvinnsland: Nå refererte du til et møte som hadde vært med helseministeren, Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet nå nylig. Betyr det at Koronautvalget på Stortinget består, eller er det avvirket?

Trøen: Koronautvalget er egentlig kun et begrep, det er ikke et faktisk utvalg. De parlamentariske lederne og jeg hadde denne typen uformelle møter helt frem til mai. Det er en forlengelse av en møteform vi har på Stortinget, hvor presidentskapet møter de parlamentariske lederne to ganger i året. Når det er kriser så må man møte oftere.

Kvinnsland: Hvordan vil du karakterisere samarbeidet mellom regjeringen og opposisjonen/Stortinget i denne perioden? Altså tidlig mars/april/mai.

Trøen: Jeg tror at resultatene av arbeidet Stortinget gjorde i den perioden viser at det var et godt samarbeid. Stortinget evnet veldig raskt å fatte viktige beslutninger, og alt det vesentlige av stortingsarbeidet foregikk slik det alltid foregår: I Stortingets komiteer og i stortingssalen. Jeg tenker at den tette kontakten man hadde tidlig i krisen bidro til at man hadde den informasjonen man trengte. Vi må ikke glemme at dette var en uavklart situasjon. I starten var det stor enighet om de sakene som ble vedtatt i Stortinget, men det fratok ikke Stortinget evnen til å være et politisk verksted. Det foregikk masse politisk arbeid som ikke handlet om å vedta regjeringens politikk uten endringer.

Kvinnsland: Vi har snart lagt et år bak oss, og vi har hatt denne intense oppstartsfasen og krisepreget. Så slakker det av utover våren og sommeren i en periode, og så har vi fått dette nye oppsvinget i høst. Vil du si at samarbeidet har endret karakter mot det mer normale i høst enn det var i vår?

Trøen: Jeg mener at det politiske arbeidet normaliserte seg ganske raskt i vår. I en situasjon hvor næringslivet og folk er avhengig av vedtakene som fattes på Stortinget, så var viljen stor på tvers av partiene for å komme frem til løsninger som fikk betydning og som fikk flertall i Stortinget.

En mindretallsregjering trenger de andre partiene. Det gikk fra å være et mer eller mindre samstemt Storting, til å normalisere seg mer utover våren. Noen av forslagene som falt ble fremmet i de første sakene også. Den samme situasjonen har vi nå. Det er, og det skal være, en aktiv opposisjon på Stortinget. Det mener jeg vi har sett i større eller mindre grad, i løpet av denne krisen - kombinert med at man sammen har tatt ansvar.

I starten så var alle tydelige på at beslutningene og krisepakkene som ble vedtatt kanskje ikke var helt optimale. Det kunne være at de måtte bli forandret, fordi de ikke var helt «fintunet». Det var naturlig i den første fasen, også har det normalisert seg. Det er klart at vi er i den siste sesjonen av en stortingsperiode og det er et stortingsvalg til høsten - det er noe som alltid preger Stortingets arbeid. Det er høyere aktivitet på representantforslag og høyere aktivitet fra alle partier inn mot valgkampen.

Tema 2: Stortingets håndtering

Johansson: Noe av det jeg spør om nå er også berørt i brevet vi har fått fra dere, men vi har likevel lyst til å stille deg noen spørsmål. De er knyttet til dine vurderinger av hvordan Stortinget har håndtert sitt daglige arbeid. Jeg vil starte med å spørre om hvordan du vil karakterisere Stortingets håndtering av pandemien? Da tenker jeg på deres arbeidsmåter.

Trøen: Med en enkelt setning, så mener jeg at Stortinget gjennom krisen har fremstått som robust. Vi har vært løsningsorienterte og vi har vist handlekraft. Vi har evnen til å skjerme og ivareta den parlamentariske kjernevirksomheten. Fra uken før 12. mars så var vi i gang med å etablere et veldig strengt smittevernregime som har tilpasset seg situasjonen hele veien. Jeg mener at vi både har skjermet, ivaretatt og beskyttet kjernevirksomheten slik at vi kan gjøre vår viktige konstitusjonelle oppgave.

Samtidig har vi også vært løsningsorienterte på hvordan vi har endret arbeidsmetodene våre. Vi har blitt mer digitale, og vi har evnet å gjennomføre høringer og ivareta alt som er viktig for at arbeidet og vedtakene som fattes i Stortinget skal være godt fundert.

Johansson: Hva mener du var de viktigste tiltakene dere gjorde for å opprettholde Stortingets funksjon?

Trøen: Jeg tror mye av det handler om det man kan kalle inngripende tiltak på Stortinget også. Vi tok tydelig smittevern på alvor, og det hadde to viktige sider. Det ene var å sikre liv og helse for oss som er på Stortinget og de som er i kjernevirksomheten. Det andre er å sikre at Stortinget kunne gjøre arbeidet sitt. Det at vi tidlig og tydelig gjorde det klart at reisevirksomheten skulle opphøre var viktig. Vanligvis er vi 169 representanter, men vi gjorde det slik at Stortinget skulle settes ved 87 representanter. Det var litt over halvparten av det Grunnloven sier, var nok et veldig viktig tiltak. * Det sikret både at vi ikke var for mange mennesker tilstede på Stortinget, men det sikret også at vi hadde et helt lag hjemme. Hvis vi skulle oppleve at smitte spredte seg på Stortinget, så hadde vi et lag som kunne rykke inn. I tillegg til det, så har vi et stort lag av vararepresentanter som også kan rykke inn.

**Tillegg etter gjennomlesing. Rettelse:*

Det er 169 stortingsrepresentanter. I samråd med de parlamentariske lederne besluttet vi at Stortinget skulle settes med 87 representanter. Etter Grunnloven må minst halvparten av Stortingets medlemmer være til stede for at Stortinget skal være beslutningsdyktig. Dette var et viktig tiltak.

I starten visste vi ikke om for eksempel hele stortingsbenker kunne komme i karantene, eller i verste fall bli smittet. Jeg mener at det viktigste vi gjorde i starten var nettopp det, å tilpasse oss innenfor Grunnloven og forretningsordenen. Vi måtte gjøre en del endringer også, slik at vi tilpasset oss for å kunne jobbe mer digitalt og håndtere oppgavene våre sånn som vi bør gjøre. I starten ble det gjort slik at vi kun behandlet saker med hastekarakter, noe som varte stort sett frem til påske. Det tok ikke lang tid før komiteene tok opp sitt arbeid igjen, men det gjorde de digitalt. Da trengte vi en endring av forretningsordenen. Frem til da hadde det vært slik at man fysisk måtte møte opp. Det er samme møteplikt i komiteer som i Stortinget. Jeg tror det var det mest avgjørende i starten, for å få kontroll på situasjonen for Stortingets del. Vi har faktisk videreført mange av disse tiltakene fortsatt, fordi vi opplever at vi fortsatt er i en krisehåndtering.

Johansson: Hvordan evnet Stortinget å opprettholde sin samfunnskritiske og demokratiske funksjon?

Trøen: Vi skjøv på en del saker, men det var saker som ikke hadde et hastepreg eller som det ville innebære utfordringer å vente med. Stortinget var til enhver tid i funksjon, så Stortinget var beredt til å møte. Hvis man hadde logget aktiviteten i perioden fra 12.mars og

frem til påske, så var det stor aktivitet i finanskomiteen og koronakomiteen. Det ble jobbet nesten dag og natt i komiteene og i funksjonene på Stortinget som legger til rette for at Stortinget skal være beslutningsdyktig. Jeg mener at vi innrettet arbeidet på en måte som gjorde at vi var beredt til å ivareta vår samfunnskritiske funksjon.

Johansson: Selv når dere var helt stengt så greide dere å opprettholde dette?

Trøen: Vi var aldri helt stengt. Vi var stengt for besøk og vi var fysisk stengt for høringer. Mange stortingsrepresentanter jobbet digitalt hjemmefra, men vi var operative hele tiden. Vi har aldri vært stengt, vi har vært beredte og tilstede hele tiden.

Johansson: Er det noen læringspunkter fra dette?

Trøen: Vi har sagt at vi ikke er ferdig med å lære fra dette, og vi føler vi står midt oppe i det enda. Stortinget foretar hvert fjerde år en gjennomgang av forretningsorden, som er styrende for hvordan Stortingets arbeid foregår. Presidentskapet har nedsatt en reglementskomité som også jobber, og den vil legge frem forslag til eventuelle endringer i Stortingets forretningsorden.

Noe av det mandatet handler om er å finne ut om vi i større grad kan ta i bruk digitale løsninger. Det er ett av læringspunktene fra denne pandemien – hvor viktig [digital kommunikasjon] har blitt. Jeg må berømme hvordan Stortingets administrasjon har klart å omstille seg. Vi er vant til at fysisk oppmøte er normen, og at høringer og komitéreiser foregår ved at man deltar fysisk. Nå har man på veldig kort tid klart å snu det helt rundt. For eksempel kan høringer, som er svært viktige for den demokratiske prosessen, også gjennomføres digitalt. Det er sikkert flere læringspunkter også, men vi er ikke ferdig med læringen.

Johansson: Hva er dine tanker rundt Stortingets kontrollvirksomhet overfor regjeringen i tiden etter 12. mars?

Trøen: Det er særdeles viktig, og spørretimen er en av de viktige kontrollfunksjonene. Den siste spørretimen hadde vi onsdag 11. mars. Da var statsministeren i spørretimen og jeg mener det handlet veldig mye om situasjonen. Så kom 12. mars, og i samråd med de parlamentariske lederne så ble spørretimen utsatt eller ikke avviklet frem til midten av april.

I en kort periode så hadde vi ikke lagt opp til spørretimer. Men spørsmålsinstituttet sto ved lag. Stortingsrepresentanter bruker også skriftlige spørsmål til regjeringen som en viktig del av Stortingets kontrollfunksjon, og det fortsatte. Jeg tror at stortingsrepresentantene hadde forståelse for at, og da spesielt de mest kriseinvolverte departementene, hadde jobbet under veldig høyt trykk.

Johansson: For det var færre spørsmål?

Trøen: Ja, jeg er helt sikker på det. Jeg har ikke sett statistikken på det, men det var nok det. Det knyttet seg nok også til en forståelse om at nå står vi i en veldig akutt krise. Så må vi ikke glemme at vi vedtok en fullmaktslov. Dere skal kanskje spørre meg om det?

Johansson: Vi kommer tilbake til loven.

Trøen: Den inneholdt også en veldig viktig kontrollfunksjon, med mindretallsrettigheter som var helt nye, ettersom en tredjedel kunne stoppe en forskrift eller deler av en forskrift. Fra mitt ståsted så opplevde jeg at Stortingets kontrollfunksjon var ivaretatt. Det som ble satt på hold knyttet til spørretimene, var i nært samråd med de parlamentariske lederne.

Johansson: Syns du regjeringen la godt til rette for at dere kunne utøve deres kontrollfunksjon?

Trøen: Regjeringen sa ikke på noe tidspunkt at de ikke var beredt til å svare på spørsmål fra Stortinget. Det var Stortinget selv som endret vår møteplan og vår dagsorden. Fra mitt ståsted så var ikke dette noe problem, men det kunne vært interessant å spørre opposisjonen på Stortinget om de opplevde det.

Regjeringen har også vært tydelige på at de stiller til redegjørelser i Stortinget og vi har hatt en runde på det i høst. Jeg tror dere har fått oversendt korrespondanse mellom Stortinget og statsministeren som gjelder Stortingets behov for å bli orientert gjennom redegjørelser. Jeg opplever at regjeringen har vært på tilbudssiden. Jeg tror at det er opposisjonen på Stortinget og partigruppene som må svare på om de føler det slik.

Johansson: Diskuterte dere når prosessene skulle normaliseres igjen, i og med at dere lagde en del endringer i rutineene?

Trøen: Ja, absolutt. Det er spørsmål vi i presidentskapet løpende har vært opptatt av og som vi tar på stort alvor. Det er ikke slik at medlemmene av presidentskapet som tilhører posisjonspartiene ikke forstår behovet for opposisjonens kontrollfunksjon. Dette er spørsmål vi har diskutert løpende, også i samråd med de parlamentariske lederne. Det er generelt et spørsmål som opptar oss. Vi er klar over Stortingets viktige funksjon også i kriser, så dette er spørsmål som vi tar på stort alvor og har diskutert mye.

Johansson: Diskuterte dere om dere skulle gå tilbake til normal form tidligere enn det dere gjorde?

Trøen: Vi har vurdert, diskutert og evaluert det løpende hele tiden. Både når det gjelder hvor lenge vi skulle være i den første fasen, hvor vi kun behandlet hastesaker. Den varte kun i en kort periode, men vi diskuterte også løpende om vi skulle gå tilbake til å være flere representanter på Stortinget. Med muligheten for å delta digitalt i komitéarbeidet så har vi holdt på det som er det viktigste smittevernstiltaket vårt, at vi reduserer antallet mennesker som har arbeidsdagen på Stortinget fysisk. Partiene har løst dette på en veldig god måte. Det er partiene og partigruppene som sikrer representativiteten. Det finnes stortingsrepresentanter som tilhører sårbare grupper og som derfor trenger å jobbe hjemmefra i perioder, og det er håndtert på en veldig god måte.

Johansson: Avslutningsvis fra min side, så går jeg til dette brevet som presidentskapet sendte til kommisjonen, hvor det fremgår at de lokale innreiserestriksjonene i tiden etter 12. mars skapte en del problemer for representantenes reiser til Oslo. Kan du utdype dette nærmere? Også om representantene hadde bruk for det brevet dere måtte utstyre dem med for at de skulle få lov til å krysse kommunegrenser?

Trøen: Jeg tror ikke det ble satt på spissen, men det var en viktig påpekning. Stortingsrepresentanter og Stortinget ønsker at våre tiltak og vår aktivitet skal balanseres og harmoniseres med hvordan samfunnet ellers fungerer. Stortinget har en samfunnskritisk funksjon og grunnloven er veldig tydelig på at en stortingsrepresentant skal kunne møte. Det var en del representanter som ble værende i Oslo, noe som Stortinget sikrer dem gjennom hybelordningen. Presidentskapet og Stortinget ble ved flere anledninger gjort oppmerksom på at det kunne bli behov for å innkalle Stortinget på kort varsel.

Det er klart at kommunikasjon og flyruter - og dette var i en periode hvor det var ganske vanskelig, og hensynet til å reise kan gjøre at man eksponerer seg for smitte. Det var nok en kombinasjon. Det er ingen tvil om at Stortinget og stortingsrepresentantene har både plikt og rett til å møte i Stortinget, derfor må vi møtes selv om det er lokale bestemmelser om at man

ikke kan reise ut, men også karantenebestemmelser. Meg bekjent ble det aldri satt på spissen, og det viser at man har løst dette på en praktisk god måte.

Tema 3: Koronaloven

Kvinnsland: Hvordan foregikk de politiske diskusjonene mellom regjeringen og parlamentariske lederne/koronautvalget på Stortinget i forkant av lovforslaget?

Trøen: Det kan ikke jeg svare på, for jeg ikke var involvert i prosessen i forkant av at loven ble lagt fram. Da loven ble referert til statsråd og oversendt Stortinget så ble den referert til koronakomiteen, den særskilte komiteen som jeg ledet. Fra da kjenner jeg prosessen.

Kvinnsland: Har du noen kunnskap om hvem fra regjeringen deltok i de drøftelsene i forkant?

Trøen: Nei, det kan ikke jeg svare på. Jeg antar det var statsministeren, for jeg vet at det var et møte på Statsministerens kontor. Jeg kan ikke svare på det, så det spørsmålet må nesten stilles til regjeringen.

Kvinnsland: Hvilke regler inneholdt det første utkastet som ble presentert for koronautvalget, altså i diskusjonene som fant sted før regjeringen fremmet sitt forslag? Sånn som lovens virketid? Vi har hørt denne datoen 31. desember osv.

Trøen: Jeg kan svare på det som lå i proposisjonen som ble fremmet. Koronakomiteen jobbet veldig intensivt med den proposisjonen og gjorde en rekke endringer. Virketiden er en ting, fra seks måneder og ned til en måned. I tillegg hadde ikke lovforslaget fra regjeringen noen begrensninger knyttet til hvilke lover dette skulle gjelde. Dette var en av de store endringene som kom etter forhandlingene i koronakomiteen. Så var det beskrevet mindretallsrettigheter i regjeringens lovforslag, men disse ble både praktisk og formelt endret i koronakomiteens arbeid. Her ble det også gjort vesentlige endringer i hvordan vi skulle håndtere Stortingets mulighet til å si nei til forskrifter.

Kvinnsland: For å oppsummere det du sier så var det virketid, innskrenking av lovutvalg som skulle inngå i fullmaktsloven og dette med hvordan vedtak skulle foregå på Stortinget som var de viktigste tingene fra de endringene som kom?

Trøen: Ja, og domstolskontroll.

Kvinnsland: Hadde koronautvalget noe rolle i disse forberedelsene?

Trøen: Nei,

Kvinnsland: Så det var koronakomiteen som tok hånd om det?

Trøen: Ja, definitivt. Dette følger de formelle linjene på Stortinget, hvor saken refereres til koronakomiteen. Komiteen valgte saksordfører og fremdriftsplan, og ble enige om hvordan lovproposisjonen skulle behandles. Og så innstiller denne komiteen til Stortinget.

Kvinnsland: Hva var ditt syn på lovforslaget som ble fremlagt? Da tenker jeg på utgangspunktet.

Trøen: Mitt personlige syn?

Kvinnsland: Gjerne det.

Trøen: Som stortingspresident så sitter ikke jeg i fagkomité, men jeg har sittet i denne særskilte komiteen. Personlig mener jeg at det har vært veldig interessant å følge den offentlige debatten rundt så viktige saker som dette. Som stortingspresident så gjorde jeg mine refleksjoner om hva denne loven kunne innebære for de ulike statsmaktenes handlingsrom. Den debatten som kom raskt, mener jeg var veldig viktig.

Den handlet om at regjeringen kunne stadfeste ting som Stortinget vanligvis gjør. Også knyttet til det forrige spørsmålet ditt – det var også en annen viktig avklaring i innstillingen som Stortinget vedtok. Det var at koronakomiteen og Stortinget var tydelige på at ordinær lovbehandling i Stortinget skulle være hovedregelen.

Alle disse faktorene bidro til at Stortinget var enstemmig da man vedtok koronaloven, fordi jeg tror alle følte at de hadde rammet inn Stortingets viktige funksjon og at den fortsatt var ivaretatt. Samtidig som man hadde stor forståelse for at på enkelte områder så var det avgjørende for regjeringen å ha fullmakter slik at man kunne opprettholde viktige samfunnsfunksjoner i et Norge som da var ganske nedstengt.

Kvinnsland: Var det noen aktivitet i koronautvalget, altså den uformelle delen, mot regjeringen eller lovforslagene, parallelt med det som foregikk i koronakomiteen?

Trøen: Nei, ikke som jeg er kjent med. De parlamentariske lederne jobbet med dette i koronakomiteen. Saksordfører Jonas Gahr Støre hadde kontakten med de øvrige partigruppene med eventuelle avklaringer som trengs i forhold til Regjeringen. Jeg kjenner til at det innimellom er kontakt mellom Regjeringen og Stortinget i andre komitéer dersom man trenger å avklare spørsmål som Regjeringen sitter med svaret på.

Kvinnsland: Hvis vi da tar utgangspunktet i koronakomiteens arbeid med lovforslaget - var det kontakt mellom representanter og regjeringen i løpet av behandlingen?

Trøen: Ja, det var det. Det var Støre som var saksordfører og det var kontakt. På et av møtene i koronakomiteen så var også justisminister med bistand fra departementet til stede. Det handlet om å vedta en lov som både ivaretok Stortingets interesse og som var behovet. *
**Tillegg etter gjennomlesing. Rettelse: og regjeringens behov for å ivareta viktige samfunnsfunksjoner.*

Kvinnsland: Hvem var det som initierte at saken skulle bli sendt på høring og til hvem?

Trøen: Det var komiteen selv.

Kvinnsland: Hva er ditt syn på det endelige resultater? Var det et kompromiss som var bra for situasjonen?

Trøen: Jeg mener at fullmaktsloven slik den ble vedtatt balanserte godt mellom Stortingets behov for å ivareta sine funksjoner. En av våre viktigste oppgaver er å være lovgivende forsamling. Det møtte også behovet regjeringen hadde for muligheten til å handle raskt på viktige samfunnsområder og holde aktiviteten i gang.

At vi for første gang etablerte mindretallsrettigheter hvor en tredjedel kunne stoppe en forskrift innen et døgn, mener jeg også viste at vi fant praktiske løsninger på noe som egentlig kan være ganske komplisert. Vi lagde en ordning som gjorde at Stortinget kunne utsette, tilsidesette eller si nei til en forskrift eller deler av en forskrift, selv om Stortinget ikke møtte i plenum. Det var en viktig nyvinning. Jeg mener at denne fullmaktsloven, slik den ble enstemmig vedtatt av Stortinget, ivaretok hensynet handlingsrommet som både regjeringen og Stortinget skal ha.

Kvinnsland: På grunn av den korte virketiden som lå i det første vedtaket, så ble det et behov for forlengelse. Kan du si noe om prosessen knyttet til forlengelsen?

Trøen: Det var diskusjoner rundt lovens varighet, siden regjeringens lovforslag var seks måneder og komiteen endte opp på én måned. I innstillingen ble det også gitt signal om at komiteen så at det kunne være behov for en forlengelse, så det var en åpning for det. Denne ble vedtatt 27. mars, og 27. april så var vi også i en krevende situasjon, knyttet til smitte og nedstengning, så det ble videreført med én måned til og da trådte komiteen sammen igjen og behandlet en ny innstilling og la det fram for Stortinget.

Kvinnsland: Ble det drøftet ytterlige forlengelser av loven?

Trøen: Nei, det var helt eksplisitt i den innstillingen at den loven skulle opphøre 27. mai. I startfasen av behandlingen var det en diskusjon om varighet, men begge disse innstillingene var helt enstemmige.

Kvinnsland: Så det ble ikke gjort noen ytterligere forlengelse?

Trøen: Bortsett fra – nå tar jeg dette på hukommelsen – Rødt ønsket vel ikke å forlenge. Det var noe politisk diskusjon om varighet, det var det.

Kvinnsland: Avslutningsvis stortingspresident, du har sagt noe om læringspunktene, og jeg tror det er masse læring for hele samfunnet. Du har også nevnt at dere går igjennom forretningsordenen og ser på bruk av digitale hjelpemidler osv. Er det noe mer du vil fremheve som åpenbare læringspunkter, som sitter igjen etter det vi har vært igjennom eller er midt oppi?

Trøen: Det viktigste for meg, presidentskapet og Stortinget har vært det å kunne ivareta vår funksjon og være beredt. Jeg mener at vi kommer til å lære noe helt annet gjennom denne krisen siden – dette har vi aldri vært gjennom før. Denne evnen til utholdenhet, denne evnen til tilpassing, denne evnen til å flytte arbeid over til digital saksbehandling og arbeid, det ligger mye læring i det.

Det ligger også noen utfordringer i det. Jeg, og mange andre, er opptatt av at Stortinget skal være et åpent hus. Det skal være et sted hvor høringer og forhandlinger skjer, og hvor de som ønsker å bidra inn og høres, de har på mange måter fått en vanskeligere hverdag fordi Stortinget ikke er åpent. Det er noen læringspunkter og refleksjoner knyttet det. Jeg tenker også at det er noen refleksjoner knyttet til hastebehandling av saker, det gjør at man kanskje ikke så stor grad får inn den bredden av synspunkter og innspill som man kunne ønske seg. Men så man må alltid sette dette opp mot behovet for at det ageres.

Jeg syns det er mange interessante ting å lære av. Og jeg vil si at det blir interessant for vår læring også å lese deres rapport – bare for å ha nevnt det. Det er mye læring som skal foregå gjennom det arbeidet dere gjør også. Både beredskap, kommunikasjon – som er utrolig viktig i en sånn krise - hvordan vi kommuniserer både med egne stortingsrepresentanter og de der ute.

Kvinnsland: Hvis du tenker på høringsinstituttet som du har vært innom, så har det blitt utfordret. Det som utfordrer er tidspresset i den situasjonen. Vil du si at man har tippet over, at det blir absolutt for lite i noen av de protestene som har vært, og hva man eventuelt kan gjøre med det i en ny situasjon?

Trøen: Jeg vet ikke helt det. Til og med den fullmaktsloven hvor vi kun hadde åpning for innspill et døgn, så fikk vi viktige innspill som preget arbeidet med fullmaktsloven. Jeg registrerte at også regjeringen la opp til en del korte høringer på forskrifter som de fremmet.

Det er sympatisk, fordi det gir mulighet til å få innspill selv når det haster veldig. Stortinget har ved å ivareta å ha digitale høringer men også utvide muligheten for skriftlige høringer benyttet vårt høringsinstitutt i stor grad.

Alle politikere er i kontakt med folk, så det har vært veldig stor pågang inn til stortingsrepresentantene også. Det hører jeg fra kollegaer i alle partier, for å gi innspill til hvordan tiltak fungerer for eksempel. Heldigvis har vi en åpen og fri debatt i Norge, noe som også mediene legger opp til, som gjør at sammen med pressen og alle funksjonene så får vi debatt rundt saker. Så er det i noen grad enklere for folk å delta digitalt enn fysisk, så man kan også snu på det og si at; for enkelte høringsinstanser så har det å kunne delta digitalt eller skriftlig også vært en mulighet.

Kvinnsland: Er det noe mer du vil si til oss?

Trøen: Jeg må si at jeg er veldig glad for at fra Stortingets side så er det helt sikkert mye man kan lære av og det er sikkert mye man i etterpåklokskapens lys kanskje ville gjort annerledes. Gitt at man ikke har alle svarene når man går inn i en krise, så føler jeg at Stortingets administrasjon, Stortingets presidentskap og Stortinget som helhet har tilpasset seg denne situasjonen på en måte som har bidratt til at vi har opprettholdt funksjonen vår og det er jeg veldig glad for. Jeg er også veldig imponert over den tilpasningsevnen og fleksibiliteten som viser seg når vi trenger det som mest. Lykke til med arbeidet deres!

Kvinnsland: Tusen takk. Vi er inne i en motbakke for å bli ferdig, men jeg tror vi skal holde tidslinjen så det er bra. Tusen takk for tiden din og til Marianne Andreassen også for at dere var så velvillig innstilt på å svare på noen spørsmål.